

Tehnici educaționale alternative aplicabile în orele de limba și literatura română

**Toma Magdalena, Școala Gimnazială “Anton Pann”,
Municipiul Ploiești**

Deseori se consideră că procesul învățării este complet atunci când i s-a comunicat elevului informația. Dar o simplă expunere a informațiilor nu înseamnă că s-a produs o învățare autentică. Procesul învățării se încheie atunci când informația predată este înțeleasă, apreciată la adevărata valoare și interiorizată.

Așa cum afirma și Freinet, o clasă bună este aceea în care fiecare elev va fi cel dintâi într-o anumită privință. Elevul care nu are un domeniu în care să se poată afirma, să pună în valoare ansamblu persoanei sale este foarte vulnerabil. Și e foarte stângaci (sau nenorocos) profesorul care nu poate să descopere și să încurajeze acest talent. De aceea, e esențial să se producă o schimbare în privința „modului de a provoca setea copilului”, adică o schimbare a metodelor și procedurilor utilizate, în așa fel încât elevul să participe, să se implice în propria învățare, să nu mai fie pasiv și să se conformeze doar pentru a evita pedepsele.

Dacă în învățământul tradițional profesorul este cel care expune, ține prelegeri, impune puncte de vedere, se manifestă „ca un părinte”, în învățământul modern, profesorul facilitează și moderează învățarea, ajută elevii să înțeleagă ceea ce învață și să explice punctele de vedere. Elevul este partener în învățare.

Libera exprimare pedagogică trebuie să permită fiecăruia să-și redea sentimentele, emoțiile, impresiile, gândurile, după cum susțin și pedagogiile alternative. Copiii simt nevoia și dorința de a se exprima, de a comunica între ei prin intermediul scrisului, al vorbirii, al desenului. Exprimarea liberă este valoroasă atât prin demersurile sale creative, cât și prin producțiile sale. De aceea, trebuie să multiplicăm câmpurile de exprimare, să ne străduim să punem la îndemâna copiilor diverse tehnici de comunicare în interiorul și în afara clasei.

În continuare, propunem o serie de astfel de tehnici întâlnite în alternativele educaționale și care pot fi aplicate cu succes în clasele din învățământul tradițional.

Întâlnirea de dimineață

„Întâlnirea de dimineață” este un loc în care se realizează cooperarea, un loc în care elevii se pot exprima liber, deoarece se stabilesc reguli precum: elevii nu râd unii de alții, nu întrerup, ceea ce se spune rămâne în interiorul grupului, nu este spus mai departe. Se relatează întâmplări, impresii, noutăți, într-un cadru intim. Succesiv, fiecare elev din clasă, ajunge conducător al întâlnirii. Cei care ridică mâna și se înscriu la cuvânt primesc dreptul să povestească.

Prin această tehnică se dezvoltă abilitatea de exprimare, dar și de ascultare. Cadrul didactic monitorizează activitatea clasei.

Jurnalul școlar

Este și el un mijloc de exprimare care respectă libertatea de opinie în spiritul Declarației Drepturilor copilului (1959) și al Declarației Drepturilor Presei Tinere (1989). Este un mijloc de comunicare, un mijloc de a face cunoscut celorlalți (clasa, corespondenți, alte clase, familie etc) ceea ce vrea să spună copilul.

Realizarea jurnalului este o activitate în inima clasei, nu în plus sau pe lângă. Elevii au în clasă un caiet în care își notează gândurile, sentimentele, ideile, impresiile. Singura lor grijă trebuie să fie aceea de a produce ceva ce poate fi citit. Jurnalul poate fi făcut public și poate depăși granițele clasei

Textul liber

„Un text liber este, așa cum indică numele, un text pe care copilul îl scrie în mod liber, când are chef să-l scrie și pe tema care îl inspiră”. Elevul are libertate absolută de exprimare, el alegându-și tema, momentul și locul realizării textului, precum și întinderea lui.

Etapele tehnicii textului liber sunt: elaborarea individuală, prezentarea publică, alegerea textului îndreptățit a fi publicat, punerea la punct a textului cu acordul autorului, tipărirea și publicarea textului.

Prezentarea textului liber o face elevul când dorește. El se citește în fața colegilor, într-un climat de înțelegere și bunăvoință. Critica trebuie să fie pozitivă.

Textul liber poate fi “pus la punct”, aceasta implicând analiză, suprimări, adăugiri, modificări, completări, în deplin respect pentru gândirea autorului.

Textul liber poate fi ilustrat, dându-i-se o formă artistică. Meritul acestei tehnici este acela că deschide porțile scrisului.

O altă metodă ce poate fi folosită cu succes la orele de limba și literatura română este metoda **scaunul autorului**, folosită în alternativa Step by Step.

După ce elevii fac un exercițiu de redactare liberă, sunt invitați să ia loc pe un scaun care devine scaunul autorului. Ceilalți elevi îi pun întrebări cu privire la textul scris. Prezentarea în fața grupului pe scaunul autorului este un moment în care elevii pot comunica despre partea plăcută, dar și despre cea dificilă a lucrărilor. Aceasta le permite să-și dea seama că și ceilalți colegi se confruntă cu aceleași dificultăți. Atunci când citesc cu voce tare o lucrare, ei primesc comentarii despre ce publicul a înțeles și despre ce nu a înțeles. În acest fel pot oferi toate explicațiile pentru a-și face înțeleasă lucrarea.

Ancheta documentară

Este o tehnică complexă de învățare, deja cunoscută. Elevii învață cum să caute și să găsească informații, cum să le prelucreze și să extragă esențialul, iar apoi să le ordoneze. Pentru realizarea ei se parcurg mai mulți pași:

- se stabilește o temă, în cadrul ei se stabilește problematica, sursele de obținere a informației și modul de abordare;
- partea de cercetare și experimentare propriu-zisă;
- prelucrarea informației;
- bilanțul fiecărei etape parcurse;
- realizarea formei finale.

Ancheta nu este încheiată dacă nu poate fi valorificată, ceea ce presupune ca informația să fie corectă, la zi și să poată fi folosită și de alții. Rezultatele pot fi prezentate pe un poster, pliant sau chiar printr-o prezentare PowerPoint. Important este ca datele să fie corecte, să corespundă realității, să fie prezentate într-o formă atractivă.

Corespondența școlară

Este acea tehnică prin care școala se deschide vieții, care permite crearea de relații cu alte clase, alte școli, alte persoane. Corespondența școlară este o deschidere spre socializare; ea întărește identitatea grupului.

Prin această tehnică se pot valorifica textele libere create de elevi. Aplicarea actuală a corespondenței școlare cunoaște multe adaptări impuse de evoluția mijloacelor de comunicare, precum utilizarea internetului în clasă, care permite comunicarea interșcolară, chiar la nivel internațional.

Expunerea (conferința)

Este tehnica cea mai bine adaptată pentru dezvoltarea exprimării orale. Ea poate consta în prezentarea unei cercetări, anchete pe care elevul a efectuat-o personal. Această tehnică poate conduce nu numai la un progres lingvistic, ci și la dezvoltarea unui comportament comunicativ, la o creștere a abilităților de interacțiune. Realizată în fața clasei, expunerea formează obișnuința de a se adresa unui auditoriu, de a vorbi în public. Expunerea se poate prelungi într-o dezbatere, care are ca obiectiv învățarea exprimării, a argumentării, dar și a ascultării reciproce, a schimbului de idei.

Exprimarea plastică

Este o metodă care favorizează și dezvoltă creativitatea elevului, dându-i posibilitatea de a-și manifesta trăirile interioare, temperamentul. Pentru aceasta este nevoie ca atmosfera din clasă să fie deschisă pentru a da fantezie și a debloca anumite blocaje de ordin perceptual, mintal sau emoțional, creând o atitudine optimistă, fondată pe convingerea și disponibilitatea de a crea. Prin desen îi lăsăm copilului posibilitatea de a imprima pe hârtie sau alte materiale ceea ce vrea sau cum vrea, fără restrângere, doar sugerând unele tehnici rapide de lucru, care pot fi puse sub diferite forme (pliante, felicitări, lucrări de dimensiuni obișnuite sau mai mari etc). Tehnicile folosite sunt diverse: colajul, decolajul, dirijarea picăturilor de tuș prin suflare, ștampila confecționată din diferite materiale (materiale textile).

Materialele pot fi folosite la alegere: tuș, bait, pastel, marker, carioca, tempera, hârtie colorată etc.

În realizarea lucrărilor, se îmbină activitatea creatoare individuală cu o activitate creatoare de grup, influențând pozitiv gândirea creativă.

Pe lângă aceste tehnici specifice alternativelor educaționale în pedagogiile contemporane se propun tehnici de învățare interactivă pentru a aduce un plus de valoare lecțiilor și pentru a asigura creșterea performanțelor elevilor.

Bibliografie:

1. Rădulescu, Mihaela Șt., „Modernitatea și actualitatea Pedagogiei Freinet”, în *Revista de pedagogie* nr.1-12/2006, Editura Vanemonde, București, pp. 55-62.

2. Secrieru, Mihaela, „Metode de predare-învățare adaptate specificului limbii și literaturii române”, în *Revista Limba Română*, nr 1-3, anul XVII, 2007, <http://www.limbaromana.md/index.php?go=articole&n=777>, accesat în data de 24.07.2014

3*** - *Din experiența practicienilor români ai pedagogiei Freinet*, în *Revista de pedagogie* nr.1-12/2006, Editura Vanemonde, București, pp. 71-76.